

Harmonizace standardizace v NATO s problematikou obranného plánování (Standardizace v NATO – není normalizace)

Následující příspěvek si neklade za cíl vysvětlovat celou problematiku standardizace tak, jak je v rámci NATO chápána, ale jde o poukázání na stále větší provázanost mezi procesem standardizace a disciplínami obranného plánování NATO. V článku jsou použity anglické zkratky s jejich vysvětlením v závorce. To sice orientaci v textu trochu ztěžuje, nicméně to na druhé straně zdůrazní jednoznačnost názvů jednotlivých orgánů NATO. Není také vysvětlována struktura jednotlivých orgánů standardizace. Předpokládá se, že je známa z jiných obdobných článků o standardizaci v NATO. Jeho smyslem je pouze ukázat na některé aktuální procesy v rámci NATO, které mají vztah ke standardizaci.

Standardizace jako nástroj k dosahování co nejefektivnějšího společného působení ozbrojených sil Aliance je v rámci NATO stále propojována s procesem obranného plánování. Je to důsledek potřeby prohloubit sladění činnosti ozbrojených sil jednotlivých členských zemí. Jedná se o zásadní trend, který hýbá standardizací v rámci NATO v posledních třech letech. Nepochopení významu a úlohy standardizace právě ve struktuře tohoto procesu u řídících složek ministerstva obrany a generálního štábu má za následek, že standardizace je často redukována jen jakoby na „technickou normalizaci s malým přívazkem operační a administrativní problematiky“ a je v podstatě zatlačována na periferii zájmu.

V závěru loňského roku proběhla v Norfolku v USA konference vrcholných představitelů Aliance. Na této konferenci byl vyzván ředitel **Standardizačního úřadu NATO (Office for NATO Standardization – ONS)** vojenským výborem NATO (**Military Committee – MC**) k vypracování zprávy za celý výbor NATO pro standardizaci (**NATO Committee for Standardization – NCS**) o začlenění standardizace do procesu, označovaného v Alianci jako **Defence Capability Initiative (DCI)**, a o jejím budoucím vývoji.

Výbor Aliance pro standardizaci NCS, označovaný jako AC/321 je vrcholným orgánem Aliance pro standardizaci. Standardizační úřad ONS zde plní exekutivní úlohu. Ředitel ONS vypracoval a předložil vojenskému výboru NATO (MC) předběžnou zprávu a její konečné znění bude projednáno na jarním zasedání výboru pro standardizaci NCS v Bruselu (plánováno na 14. 6. 1999).

Dalším požadavkem vojenského výboru NATO (MC) na výbor pro standardizaci NCS bylo urychlit práce spojené s vypracováním návrhů na harmonizaci (sladování) standardizačního procesu Aliance (**NATO standardization process**) s jednotlivými disciplínami (oblastmi) obranného plánování v rámci jeho struktury (**defence planning framework**). Za tímto účelem pak byla vypracována předběžná prozatímní zpráva

zvláštní pracovní skupinou styčné rady NATO pro standardizaci NSLB (NATO Standardization Liaison Board), která byla předán a vojenskému výboru NATO (MC) dne 5. března 1999.

NSLB představuje další strukturální prvek Standardizační organizace NATO (NSO), který je podřízen výboru pro standardizaci NCS AC/321. Další text článku vychází z některých pasáží prozatímní zprávy zvláštní pracovní skupiny styčné rady NSLB o stavu harmonizace standardizace NATO s obranným plánováním.

I. ÚVOD

A. Základní východiska

1. Standardizační organizace NATO (NATO Standardization Organization – NSO) byla vytvořena v roce 1995 proto, aby měla Aliance k dispozici určitou platformu, v jejímž rámci by se mohly specifikovat jednotlivé standardizační otázky, stanovovat jejich priority, harmonizovat je a realizovat. Výsledkem tohoto úsilí je **Standardizační program NATO (NATO Standardization Programme – NSP)**. Tři roky po svém založení a v důsledku rychle probíhajících fundamentálních změn celé Aliance výbor pro standardizaci NCS (AC/321) rozhodl o potřebě ověřit procedury probíhající v rámci NSO a její strukturu. Za tímto účelem byla vytvořena pracovní skupina (*Ad Hoc Working Group – AHWG*) při výboru pro standardizaci NCS, jejímž úkolem je specifikovat jednotlivé problémy a navrhnout jejich možná řešení. Tato skupina (AHWG) ve své závěrečné zprávě doporučila tři následující okruhy problémů, kterými by se takový problém mohl řešit.

- a) Vypracovat návrhy pro harmonizaci standardizačního procesu NATO s jednotlivými oblastmi (disciplínami) obranného plánování v rámci jeho struktury.
- b) Nově formulovat standardizační proces NATO jako závaznou disciplínu obranného plánování.
- c) Předložit doporučení pro zlepšení řídicích struktur standardizace Aliance.

Zpráva pracovní skupiny AHWG vyústila v zadání následného úkolu pro styčnou radu standardizace NSLB rozpracovat jednotlivé okruhy problémů. Průběžná zpráva alespoň o prvních dvou okruzích problémů je očekávána na jarním zasedání výboru pro standardizaci NCS a závěrečná celková zpráva je očekávána na podzimním zasedání. Tento článek představuje předběžnou odpověď na první z uvedených okruhů problémů výborem NCS, vypracovanou zvláštní pracovní skupinou v rámci styčné rady pro standardizaci NSLB (NSLB Task Group).

B. Úkol

2. Prvním úkolem je: **Vypracovat návrhy pro harmonizaci standardizačního procesu NATO s jednotlivými oblastmi (disciplínami) obranného plánování v rámci jeho struktury.**

C. Dodatkové úkoly

3. Zvláštní pracovní skupině styčné rady pro standardizaci NSLB byly určeny také dodatkové úkoly, které mají úzký vztah k cílům připravované zprávy. Výbor pro standardizaci NCS stanovil pro styčnou radu NSLB úkol definovat pojem „operační

interoperabilita“ před jeho předložením koordinátorovi terminologie NATO (terminology coordinator), který je v NATO organizačně začleněn do Vojenské agentury pro standardizaci (Military Agency for Standardization – MAS).

4. Vojenský výbor NATO (MC) vyzval výbor pro standardizaci NCS k tomu, aby ho informoval o činnosti celé Standardizační organizace NATO (NSO) s ohledem na proces označovaný jako „*Defence Capability Initiative*“ pro blížící se vrcholné zasedání NATO.

5. Vzhledem k tomu, že následkem této zprávy se mohou proměnit postupy a struktura celé standardizační organizace NSO, byla pověřena zvláštní pracovní skupina vypracováním návrhu postupů NATO ve standardizaci (NATO Policy for Standardization). Přehledně se jedná o následující úkoly:

1. Definovat pojem „operační interoperabilita“ (operational interoperability) a jeho důsledky pro NSO.
2. Informovat vojenský výbor NATO (MC) a ostatní orgány o stavu přípravy návrhů na harmonizaci standardizačního procesu NATO s jednotlivými disciplínami obranného plánování v rámci jeho struktury.
3. Ověřit platnost politiky NATO ve standardizaci. (Tento dodatečný úkol bude plněn později)

Pracovní skupina se rozhodla neposuzovat „důsledky pro NSO“ v prvním dodatečném úkolu. Tyto důsledky budou uvedeny, pokud to bude vhodné, později.

II. OPERAČNÍ INTEROPERABILITA

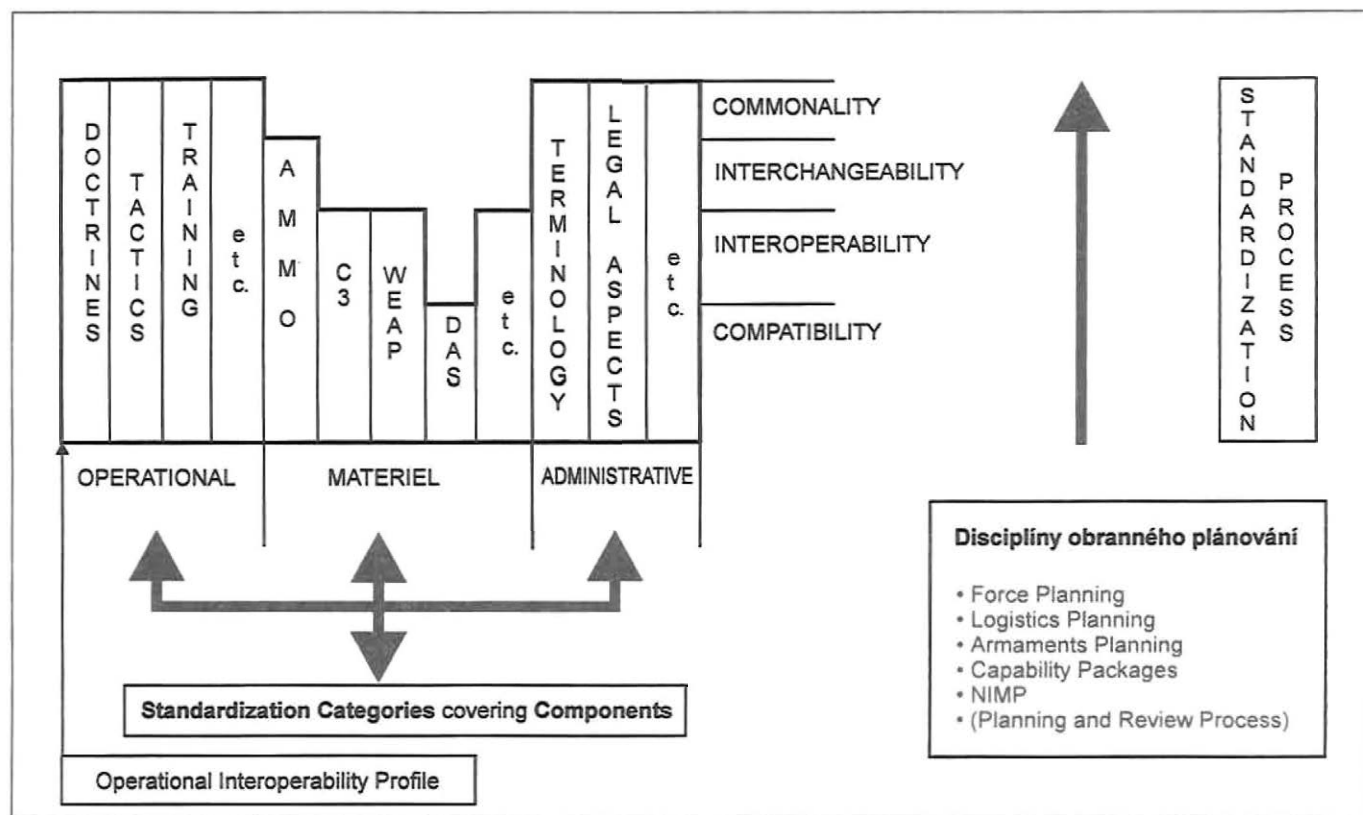
6. Dočasně zřízená pracovní skupina AHWG při výboru pro standardizaci NCS projednala návrh definice a obsahu pojmu „operační interoperabilita“. Vzala přitom v úvahu vývoj v rámci rady (konference) národních ředitelů pro vyzbrojování (Conference of National Armament Directors – CNAD), rady NATO pro oblast konzultací, velení a řízení (Consultations, Command and Controls Board – C3 Board) a dalších oblastech. Rovněž byl brán v úvahu výsledek konference v Norfolku včetně procesu *Defence Capability Initiative* (DCI).

Na všech těchto fórech je pojem „operační interoperabilita“ velmi široce používán. Jeho význam je mnohem širší než dosud platná definice NATO výrazu „interoperabilita“, zařazená do „Přehledu pojmů a definic NATO, AAP-6“ jako jedna ze čtyř úrovní standardizace. Aby se zabránilo záměně mezi oběma zcela rozdílnými pojmy, bylo připojeno přídavné jméno „operační“, jako rozvíjející větný člen – the qualifier.

7. Na „operační interoperabilitu“ musí být pohlíženo jako na jeden z prostředků, který Alianci umožňuje efektivně operovat během plnění společných úkolů (missions – hlavní úkoly, tasks – dílčí, vedlejší úkoly). Standardizace, tak jak je v současnosti v rámci NATO chápána, sehrává v tomto procesu velmi významnou roli, neboť cíle operační interoperability je do značné míry dosahováno prostřednictvím implementace (zavedením) dohodnutých administrativních, operačních a materiálových standardů NATO (Standardization Agreements – STANAGs).

Dospělo se k závěru, že pojem „operační interoperabilita“ není v žádném rozporu se standardizačním procesem NATO. Vztah mezi oběma pojmy, „interoperabilita“ a „operační interoperabilita“, je jednoznačně popsán na obr. 1, kde je výraz „operační

SCHÉMA ÚROVNÍ STANDARDIZACE

Obr. 1

interoperabilita“ začleněn, a kde je s ukázáno, kterých oblastí se týká s ohledem na jednotlivé úrovně standardizace, jichž má být dosahováno.

8. Zvláštní pracovní skupina styčné rady pro standardizaci NSLB se dohodla na následujícím znění definice, jež byla následně schválena na zasedání celé rady NSLB dne 2. února 1999:

„Operační interoperabilita (operational interoperability): Jedná se o schopnost ozbrojených sil Aliance efektivně společně operovat (působit), a tam kde je to vhodné i s ozbrojenými silami členských zemí programu PFP, při plnění přidělených úkolů (missions and tasks)“.

9. Jak vyplynulo z ministerské směrnice pro rok 1998, je interoperabilita ve smyslu operační interoperability podle předchozí definice považována za jednu ze tří „umožňovacích funkcí“, které posilují základní operační schopnosti, nezbytné pro splnění úplné škály úkolů, které mohou vyvstat před Aliancí.

Ve skutečnosti je operační interoperabilita nejdůležitějším měřítkem připravenosti Aliance jak společně vést činnost. Aby mohlo být těchto cílů dosaženo, je třeba aby ozbrojené síly byly rozvinutelné (deployable), mobilní (mobile), přežití schopné (survivable) a odolné (sustainable). Musí mít takové zbraňové systémy, které budou schopny efektivně zasahovat, budou obsluhovány dobře vycvičenými obsluhami a zabezpečované efektivním zásobovacím systémem.

Ke splnění úkolů v rámci mnohonárodních operací a pro využití většiny příležitostí ke spojení obranných schopností, je nezbytné abychom se snažili dosáhnout maximálně možného stupně operační interoperability v rámci všech druhů ozbrojených sil a v rámci všech ozbrojených sil od jednotlivých států, kterými je přispíváno do NATO.

III. PRAKTICKÁ REALIZACE NÁVRHŮ HARMONIZACE STANDARDIZAČNÍHO PROCESU NATO

A. Úvod k obrannému plánování

10. Obranné plánování v rámci NATO obsahuje jednotlivé plánovací disciplíny v oblastech vyzbrojování, krizového řízení, C3 (politické konzultace, vojenské velení a řízení), výstavby (rozvoje) ozbrojených sil, logistiky, použití jaderných prostředků a využití zdrojů. Neexistuje žádný specifický všezahrnující proces obranného plánování jako takový, nicméně oblast plánování výstavby (rozvoje) ozbrojených sil (force planning) je základem pro všechny ostatní plánovací činnosti, realizované v rámci ostatních plánovacích disciplín, a v rámci toho přebírá do sebe mnoho z jejich aspektů.

Proces plánování výstavby ozbrojených sil představuje dvouletý rutinní cyklus, který vychází ze čtyř základních prvků, zahrnujících: (i) ministerskou směrnici: ministerial guidance, (ii) stanovené cílové stavy výstavby sil: force goals, (iii) přehled obranných možností: defence review a (iv) mimořádné konzultace k náhodně vzniklým problémům: out-of-cycle consultations.

Tyto prvky tvoří základ pro všechny hlavní činnosti v plánovacím procesu. **Ministerská směrnice** poskytuje řídící pokyny ohledně plánování všeobecně a plánování výstavby ozbrojených sil zvláště a stanovuje priority a zájmové oblasti, které mají být projednány v prvním pořadí s vojenskými orgány NATO (NATO Military

Authorities – NMAs), a dále v jednotlivých členských zemích. **Cílové stavy výstavby sil** vycházejí z ministerské směrnice a představují společně odsouhlasené cíle plánování pro jednotlivé země tak, aby zabezpečily své ozbrojené síly a jejich schopnosti, které jsou požadované Aliancí ke splnění úplné škály předpokládaných úkolů Aliance. **Přehled obranných možností** představuje společné bezpečnostní posouzení ozbrojených sil jednotlivých zemí a jejich finančních plánů na následujících pět let. Jakékoliv důležité kvantitativní anebo kvalitativní změny v rámci přijatých závazků lze potom vzájemně podle možností v rámci **mimořádných konzultací**.

11. Samozřejmou nutností v rámci obranného plánování je nezbytnost předávání si informací a vzájemná spolupráce mezi jednotlivými plánovacími disciplínami, které musí být neustále a velmi široce distribuovány v rámci příslušných štábů a jednotlivých národních reprezentantů.

Vojenské orgány NATO (NMAs) sehrávají v tomto procesu klíčovou roli při konečném rozhodování a zahrnutí všech plánovacích činností. Celkový proces závisí na nich, pokud jde o odhalení všech nekonzistentností. Jejich role je velmi důležitá v nejnějším stadiu plánování výstavby ozbrojených sil, kdy jsou vypracovávány a posuzovány návrhy jednotlivých cílů výstavby.

Jednotlivé státy také sehrávají velmi důležitou roli v tomto široce rozvinutém úsilí prostřednictvím štábu svých vojenských zástupců (Military Representatives to the Military Committee – MILREPs), kteří koordinují jejich práci mezi jednotlivými oblastmi plánování s odpovídající činností v jejich zemích.

12. V rámci obranného plánování je nezbytné zdůraznit dvě důležité skutečnosti. První je fakt, že Francie není zapojena do procesu plánování výstavby sil. Přesto spolupracuje v jednotlivých orgánech NATO, v nichž jsou vypracovávány zásady jednotlivých oblastí, tvořících součást plánování výstavby sil, jakými jsou protivzdušná obrana, logistika, vyzbrojování a standardizace. Druhou skutečností je, že tento široký plánovací proces již není omezen jen na pouhé požadavky NATO. Nyní byly zavedeny takové postupy, že plánování NATO může také zabezpečit operace a požadavky celé Západoevropské unie.

B. Propojení mezi standardizací NATO a plánováním výstavby sil

13. Standardizace NATO v rámci struktury obranného plánování je chápána jako základní nástroj k úspěšnému dosažení požadované operační efektivity. Obr. 1 popisuje současný stav standardizačního procesu. Na standardizaci v Alianci je pohlíženo jako na prvek, který se vzhledem k jejím budoucím úkolům a roli stává stále více důležitějším a naléhavějším, neboť vývoj stále více postupuje směrem ke zvyšování počtu zemí zapojovaných do společných operací.

Současná role standardizační organizace NSO se odráží v jejích hlavních úkolech (missions) a cílech (objectives), ve standardizační politice NATO (NATO Policy for Standardization) a ve standardizačním programu NATO (NSP).

Základem standardizačního programu NATO je direktivní přístup ke standardizaci (top-down approach), který začíná formulováním standardizačních požadavků (standardization requirements) spojených s cyklem plánování výstavby sil (force planning cycle) a následným formulováním jednotlivých standardizačních cílů

(standardization objectives – SOs), jichž má být dosaženo orgány, které řeší standardizaci v NATO (tasking authorities – TA).

Vypracované standardizační postupy mohou být speciálně zaměřené na plánování ozbrojených sil, vyzbrojování a logistiku, ale propojení na ostatní plánovací disciplíny je méně zřetelné a závisí na rozšiřovaném vlivu plánování ozbrojených sil ve vztahu k celkovým vojenským požadavkům (military requirements).

14. Ačkoliv jsou jednotlivé standardizační požadavky Aliance (Aliance standardization requirements) založeny především na vojenských požadavcích (military requirements – MRs) obsažených v cílových stavech výstavby sil (force goals), ne vždy takto formulované požadavky poskytují dostatek informací k realizaci následných standardizačních činností.

Pro odstranění tohoto nedostatku se nyní hlavní velitelé NATO (Major NATO Commanders – MNCs) rozhodli definovat mnohem podrobněji své standardizační požadavky jako součást plánovacího procesu výstavby ozbrojených sil (force planning process). Direktivní standardizační proces (top-down), vycházející z procesu plánování výstavby ozbrojených sil bude efektivnější tehdy a jen tehdy, pokud bude existovat použitelná procedura výběru standardizačních požadavků a bude podporovaná všemi zainteresovanými stranami.

Hlavní velitelství NATO (Major NATO Commands – MNCs) v současnosti pracují na dosažení shody o základním seznamu priorit (basic priority list), který kromě ostatních přínosů umožní podle nich seřadit vojenské standardizační požadavky (military standardization requirements).

Tento seznam je založen na nedostacích ve schopnostech (capability shortfalls) a bere v úvahu jednotlivé vojenské oblasti (military functions). V souladu s dosavadním postupem, pokud jsou projednány a odsouhlaseny jednotlivými zeměmi, se tyto vojenské standardizační požadavky (MSRs) stávají standardizačními požadavky Aliance (ASRs). Tyto musí být převzaty jednotlivými odbornými orgány standardizace (tasking authorities), aby se z nich staly standardizační cíle (standardization objectives – SOs). Zde se pak také musí zvažovat technická proveditelnost (feasibility) a dostupnost (affordability).

15. Vrchní velitelství spojeneckých ozbrojených sil v Evropě (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) ročně vyhotovuje dokument „Dotazník standardizačních nedostatků“ (Standardization Deficiency Questionnaire – SDQ), v němž jsou uvedeny ty standardizační nedostatky, které jsou specifikované jednotlivými velitelstvími podřízenými velitelství spojeneckých sil v Evropě (Allied Command Europe – ACE).

Jedná se o podřízená velitelství typu PNCs (Principal NATO Commands) a SNCs (Subordinate NATO Commands). Úřad NATO pro standardizaci ONS (exekutivní orgán NSO) pak analyzuje jednotlivé standardizační nedostatky, aby pak z nich mohly být vypracovány dodatečné požadavky prosazované direktivně (top-down) požadavky, zatímco vojenská agentura NATO pro standardizaci (MAS) analyzuje tyto nedostatky z hlediska perspektivy navrhování zdola (bottom-up). Předseda MAS je ale současně i ředitelem standardizačního úřadu ONS, čímž dochází k propojení těchto struktur přes jedinou osobu.

Plánovací orgány pro plánování výstavby sil nejsou dosud do tohoto procesu běžně zapojovány. Velitelství spojeneckých sil v Atlantiku (Allied Command Atlantic-ACLANT) dokonce žádný takový systém ani nemá a spoléhá se pouze na zadávání požadavků na standardizaci jednotlivým pracovním skupinám prostřednictvím návrhového přístupu zdola (bottom-up approach).

16. Plánování ozbrojených sil (force planning), jako ústřední disciplína obranného plánování (defence planning), je hlavním cílovým bodem standardizačního procesu. Formulování vojenských standardizačních požadavků (military standardization requirements) je nejkritičtější v okamžiku, kdy hlavní velitelství NATO (MNCs) vypracovávají své návrhy na výstavbu sil (force proposals), které se jich týkají a rovněž jejich schopností potřebných pro splnění stanovených hlavních úkolů (missions). Prostřednictvím těchto návrhů jsou jednotlivé země žádány zavázat se k poskytnutí požadovaných schopností včetně modernizace výbavy, k dlouhodobým požadavkům (long term requirements), které spojují vojenské potřeby (military needs) s kooperativním výzbrojním plánováním (cooperative armament planning), a k vytvoření tabulek pro ozbrojené síly, jimiž se doplní současné ozbrojené síly.

Pokud některé země nespolupracují v rámci plánování ozbrojených sil (force planning), nerozvíjejí nové schopnosti nebo jejich výbava není spojena s nějakým stanoveným cílovým stavem výstavby (force goal), neexistuje žádný jiný mechanismus pro zadání požadavků ke standardizaci v NATO direktivním procesem (top-down), nežli cestou jejich uplatnění přes národní standardizační požadavky (national standardization requirements) jako součást procesu, kterým jsou vytvářeny alianční standardizační požadavky.

17. Vojenské standardizační požadavky (military standardization requirements) musí být předloženy už v počátečním období vypracovávání návrhů výstavby ozbrojených sil. Proto standardizační orgány musí těsně spolupracovat už v těchto nejranějších stupních a musí být mnohem hlouběji propojeny s vojenskými tvůrci návrhů rozvoje ozbrojených sil (military drafters) a později s jednotlivými státy pro zajištění toho, aby jednotlivé požadavky byly správně definovány.

Přijme-li některý stát už jednou určitý cílový stav výstavby sil (force goal), je příliš pozdě se pokoušet o zapracování nějakých dodatečných požadavků jakéhokoliv druhu. Tak jako zástupce pro oblast vyzbrojování sedí u stolu během společného posuzování návrhů výstavby ozbrojených sil s daným státem, stejně tak by zde měl rovněž sedět reprezentant za oblast standardizace, aby bylo zajištěno, že jeho názory a technické připomínky jsou k dispozici. Obr. 2 uvádí jednu z možností jak by toho mohlo být dosaženo.

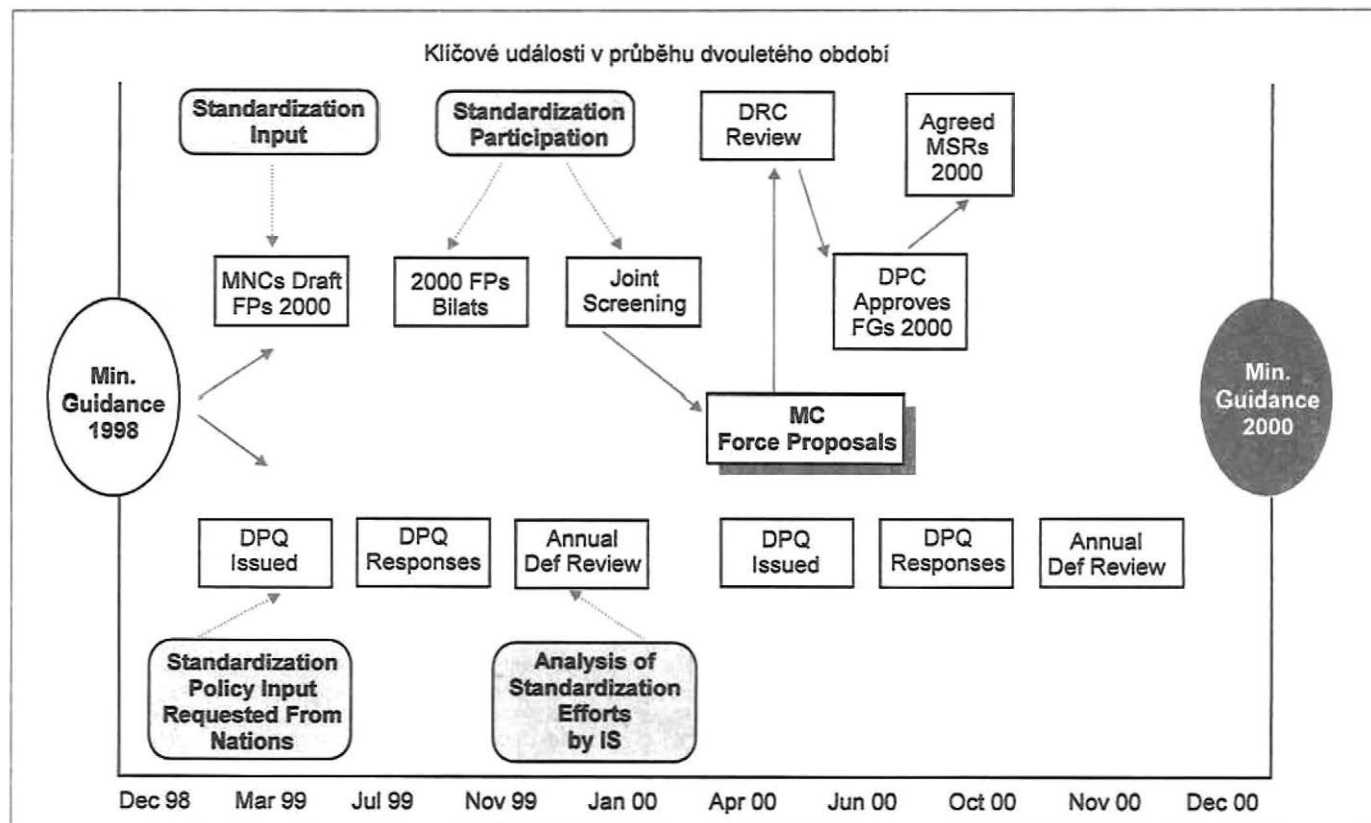
C. Vztahy mezi standardizací v NATO a ostatními plánovacími disciplínami

18. Vztah mezi jednotlivými oblastmi plánování a standardizačním procesem NATO se značně různí a často závisí na tom, jak těsně je daná oblast svázána a propojena s cyklem plánování ozbrojených sil.

LOGISTIKA

19. V rámci obranného plánování poskytuje správa logistiky (Logistics Directorate) odboru bezpečnostních investic, logistiky a nouzového plánování (Security Invest-

STANDARDIZACE A CYKLUS PLÁNOVÁNÍ OZBROJENÝCH SIL

Obr. 2

ments, Logistics and Civil Emergency Planning – SILCEP) příspěvek do ministerské směrnice za celé logistické společenství. Logistici z hlavních velitelství NATO (MNCs) jako jedné ze součástí procesu plánování sil (force planning) spolupracují na vypracování návrhů výstavby sil (force proposals), cílových stavů výstavby sil (force goals), připomínek k jednotlivým kapitolám za jednotlivé státy (comments to country chapters) a poskytují vstupní informaci pro všeobecnou zprávu (general report).

Správa logistiky kooperuje v rámci pracovní skupiny pro „Dotazník obranného plánování“ (Defence Planning Questionnaire – DPQ) a ve spolupráci s logistickým oddělením LA&R mezinárodního vojenského štábu (International Military Staff – IMS) je plně zapojena do standardizačního procesu NATO.

20. Plánovací proces v rámci úseku konzultací, velení a řízení Aliance (consultation, command and control – C3) dosud neprovazuje dohromady veškerou problematiku cílových stavů výstavby sil, standardizačních požadavků nebo cílů Aliance (Alliance standardization requirements/objectives) a interoperabilní strategii konzultací, velení a řízení (NATO C3 interoperability strategy).

Problematika plánování v oblasti konzultací, velení a řízení (C3) je v současnosti v rámci úseku NC3 (NC3 Organization) přehodnocována tak, aby odrážela odpovídajícím způsobem rychlé vývojové změny technologie i měnícího se operačního prostředí. Plánovací proces pro interoperabilitu C3 NATO je základem pro celý plánovací proces této problematiky, a to od počátečního specifikování požadavků z oblasti C3 přes zkoušení, ověřování a zavádění jednotlivých systémů C3 NATO. Standardizace jako nástroj k dosažení operační interoperability bude rovněž považována jako základní element v tomto procesu.

Revidovaný plánovací proces na úseku C3 bude muset vzít v úvahu alianční standardizační požadavky (Alliance standardization requirements – ASRs), standardizační cíle (standardization objectives – SOs) a vyplývající úkoly pro standardizaci v oblasti C3, které jsou specifikovány a odsouhlaseny v rámci Rady NATO pro C3 (NATO C3 Board). Dále se doporučuje, aby plánovací proces na úseku C3 byl mnohem těsněji svázán s procesem plánování ozbrojených sil (force planning), zejména s cyklem vypracovávání cílových stavů výstavby sil (force goals cycle).

VYZBROJOVÁNÍ

21. Zapojení orgánů vyzbrojování NATO (armament community) do procesu plánování ozbrojených sil (force planning process) je dobře vyvážené mezi vojenské požadavky NATO (NATO military requirements), tak jak jsou definovány v rámci hlavních velitelství NATO (MNCs) ve formě návrhů na výstavbu ozbrojených sil (force proposals), a vojenské požadavky jednotlivých států (military requirements of nations) ke splnění hlavních úkolů (missions) Aliance, a také další čistě národní úkoly.

Stejně jako štáb odboru SILCEP, jsou i pracovníci odboru obranné podpory NATO (Defence Support Division) zapojeni do procesu tvorby ministerské směrnice a je s nimi konzultováno při projednávání návrhů výstavby sil a při vypracování cílových stavů výstavby sil.

Pokud jde o oblast vyzbrojování, podle názoru všech členských zemí NATO (*pozn. překl.:* v textu je použit ještě původní počet šestnácti zemí), neexistuje úplná shoda využívat cílové stavy výstavby sil schválené výborem obranného plánování (Defence

Planning Committee NATO – DPC) jako základu pro výzbrojní plánování NATO (NATO armament planning).

Ve skutečnosti odbor obranné podpory vybírá ty cílové stavy výstavby sil (force goals) a dlouhodobé požadavky (long term requirements), které se týkají vyzbrojování a jsou specifikované během procesu plánování ozbrojených sil (force planning process), a národní cíle vyzbrojování (national armament goals), které jsou specifikovány v rámci dvouročně vypracovávaného „Dotazníku výzbrojního plánování“ (Armament Planning Questionnaire).

Z těchto cílů se pak vypracují vojenské (výzbrojní) požadavky „military requirements (armament)“ – nebo-li MRAs – v rámci plánovacího systému konvenčního vyzbrojování (Conventional Armaments Planning System – CAPS), jenž tvoří hlavní podpůrný nástroj v rámci činnosti vyzbrojování Aliance (Alliance armaments activities) v radě národních ředitelů pro vyzbrojování CNAD a jí podřízeným strukturám.

Takto na rozdíl od procesu plánování ozbrojených sil (force planning process), který vychází z požadavků formulovaných hlavními velitelstvími NATO (MNCs) ve formě návrhů výstavby ozbrojených sil (force proposals), vychází proces výzbrojního plánování NATO (armament planning process) z toho, co se jednotlivé členské země rozhodly uvést do svých odpovědí na „Dotazník výzbrojního plánování“ (Armament Planning Questionnaire – APQ).

Riziko odchýlení se obou dokumentů bylo minimalizováno dohodou mezi patnácti členskými zeměmi NATO v rámci výboru obranného plánování NATO (DPC) o tom, že jejich odpovědi na „Dotazník výzbrojního plánování“ (APQ) budou odrážet také ty činnosti, které vedou ke splnění cílových stavů výstavby (force goals) a dlouhodobých požadavků (long term requirements), týkajících se zejména vyzbrojování.

22. Po založení Standardizační organizace NATO (NATO Standardization Organization – NSO) bylo rozhodnuto v rámci rady národních ředitelů pro vyzbrojování CNAD, že by se plánovací systém konvenčního vyzbrojování CAPS měl stát hlavním nástrojem k šíření standardizačních cílů (standardization objectives – SOs) a standardizačních dílčích cílů (standardization sub-objectives – SSOs), které se týkají vyzbrojování, a zároveň nástrojem pro příjem zpráv o průběžném postupu k jejich dosahování od podřízených skupin technických expertů.

23. Vztah k ostatním plánovacím disciplínám obranného plánování byl velmi nejasný a koordinace s nimi prakticky neexistovala. Za účelem řešení tohoto „svízelného místa“ výzbrojních otázek v NATO byla v rámci nedávno vydané „Směrnice pro vyzbrojování“ (Armament Review) specifikována potřeba lepší koordinace a v ní byly navrženy revidované procedury a také modifikovaná struktura, jež musí být vylepšena.

Využití jednotných cílů schopností Aliance (Consolidated Alliance Capability Goals – CACGs) zlepšil pochopení vztahu mezi jejími jednotlivými částmi, a to cestou sblížení odpovídajících návrhů výstavby ozbrojených sil (force proposals), dlouhodobých požadavků (long term requirements), výkonnostních souhrnů (capability packages) a standardizačních požadavků (standardization requirements), jimiž jsou nejširším způsobem specifikovány alianční schopnosti.

Klíčovým prvkem úspěchu tohoto přístupu bude zřízení výboru NATO pro výzbrojní analýzy a koordinaci (NATO Committee for Armament Analysis and Coordination) se zastoupením všech orgánů NATO, které mají zodpovědnost v oblasti výzbroje a tech-

niky (materiel). Tento výbor bude jednat jako rozhodující orgán pro veškeré aktivity NATO, které se týkají výzbroje a techniky.

V konečné fázi bude vypracován automatický nástroj na zabezpečení tohoto návrhu: **systém informačního řízení o výzbrojování (Armaments Information Management System – AIMS)**. Ke svému fungování bude tento revoluční přístup k otázkám výzbroje a techniky v rámci NATO vyžadovat spolupráci všech zapojitelných aktérů (communities), a zejména ostatních disciplín obranného plánování a standardizační organizace NSO.

Směrnice pro výzbrojování (Armament Review) značně zlepší koordinaci mezi standardizačními aspekty výzbrojního plánování (armament planning) a plánovacími disciplínami. Standardizační organizace NATO (NSO) by měla toto úsilí podpořit.

24. Vojenská agentura NATO pro standardizaci (Military Agency for Standardization – MAS) sehrává v rámci standardizační organizace NSO vedoucí roli, avšak dosud není začleněna do plánovacího procesu. Může přispívat koordinovaně spolu s ostatními orgány standardizačního procesu (standardization community) během zadávání informací v nejranější etapě návrhů výstavby ozbrojených sil (force proposals).

D. Obranné plánování, standardizace a proces plánování a hodnocení (PARP)

25. Proces plánování a hodnocení (Planning and Review Process – PARP) je součástí programu Partnerství pro mír (Partnership for Peace – PfP). Umožňuje partnerským zemím dobrovolně spolupracovat v rámci procesu, který je podobný plánování ozbrojených sil (force planning-like process).

V tomto procesu poskytují partnerské státy informace o těch druzích ozbrojených sil, které jsou deklarovány jako dispoziční pro jednotlivé humanitární operace, a také operace na podporu míru, jenž jsou vedené v rámci NATO. Ačkoli v konečném cílem je zvýšení interoperability mezi silami Aliance a jakýmkoliv silami partnerských zemí, jež mohou být začleněny do takových operací, nejedná se o obranné plánování, není zahrnuta taková transparentnost jako mezi spojenci a je to zcela dobrovolný proces. I když cíl operační interoperability je centrálním bodem tohoto programu, není to jediný ústřední bod procesu PARP.

Cíle interoperability (interoperability objectives – IOs), ze kterých se v blízké budoucnosti mají stát cíle partnerství (Partnership Goals – PGs) jsou vypracovávány hlavními velitelstvími NATO (MNCs) spolu s mezinárodním štábem (IS) a mezinárodním vojenským štábem (IMS). Mají za cíl harmonizovat úsilí zemí Aliance a partnerských zemí v mnoha oblastech včetně operační interoperability v nejširším smyslu.

Různé standardizační dohody NATO (STANAGs) jsou hlavním nástrojem cílů interoperability v rámci procesu PARP, poskytnutým partnerským zemím. I když jsou tyto země žádány zavádět existující stanagy, neměly by být zapojeny do tvorby nových požadavků. Takže je důležité zavést takový dodatkový standardizační postup pro formulování cílů partnerství (PGs), který je podobný zásadám používaným v procesu tvorby cílových stavů výstavby sil (force goal process).

IV. PŘEDBĚŽNÉ ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

26. Ačkoliv je plánování ozbrojených sil (force planning) základní disciplínou obranného plánování (defence planning), do které ostatní nezbytně přispívají, přetrvává nedostatečný tok informací a jejich výměna mezi ostatními oblastmi plánování. Jak už bylo řečeno dříve, bez celkového jednotného přístupu v oblasti obranného plánování bude jen minimální harmonizace mezi jednotlivými složkami a mnoho „úzkých míst“ v informování a v celkovém procesu. Je to celkem pochopitelné, neboť technické aspekty práce v oblasti některých plánovacích disciplín, jejich cykličnost a zejména zapojování vnějších prvků (obrný průmysl) spolu s občas konfliktním vztahem aliančních a národních cílů, to vše vyvolává důležité problémy.

27. Je zřejmé, že přetrvává určitá slabost ve schopnosti aktérů standardizačního procesu odpovídajícím způsobem se zapojit do všech dotčených oblastí obranného plánování. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádný centrálně řízený proces, který harmonizuje jednotlivé plánovací disciplíny v rámci obranného plánování, a ani žádný jednotný přístup k plánování s různými disciplínami, nemusí pouhé zaměření se jen na oblast plánování ozbrojených sil poskytnout komplexní vyřešení všech problémů v oblasti standardizace. Širší posouzení harmonizace plánovacích disciplín samotných je nad rámec práce této zvláštní pracovní skupiny, nicméně tento úkol přetrvává jako vážný nedostatek pro Alianci.

28. Zvláštní pracovní skupina styčné rady pro standardizaci NSLB předloží výboru pro standardizaci NCS ke schválení následující doporučení:

a) Měla by se prohloubit role standardizace NATO jako hlavního přispěvatele k operační interoperabilitě v rámci obranného plánování.

b) Hlavní velitelství MNCs by měla jasně definovat standardizační požadavky (standardization requirements) pro své návrhy na výstavbu ozbrojených sil (force proposals). Standardizační organizace NSO a odborné orgány standardizace (tasking authorities – TAs) budou tomuto úsilí nápomocny.

c) Zástupci Standardizační organizace NATO (NSO) a odborných orgánů standardizace (TAs) by měly postupovat koordinovaně při poskytování rad v průběhu dvoustranných rozhovorů (bilateral talks) a během společné ověřovací fáze (joint screening phase) cyklu tvorby cílových stavů výstavby ozbrojených sil (force goals cycle).

d) Jednotlivé členské země by měly být mnohem více zapojeny do procesu standardizace a výbor NATO pro hodnocení (revizi) obrany (Defence Review Committee – DRC) by měl být požádán o rozšíření „Dotazníku obranného plánování“ (DPQ) o informace o stavu národních postupů a činností ve standardizaci, čímž by byla zabezpečována zpětná vazba.

e) Hlavní velitelství NATO (MNCs) by měla vypracovat „Společný dotazník standardizačních nedostatků“ (Bi-MNC Standardization Deficiency Questionnaire) na základě „Dotazníku standardizačních nedostatků SHAPE“, který by tvořil zdrojový dokument pro jejich vojenské standardizační požadavky.

f) Veškeré plánovací disciplíny by měly být přizpůsobeny procesu plánování ozbrojených sil (force planning process).

ZÁVĚR

Je celkem logické, že standardizace postupně v rámci rezortu Ministerstva obrany ČR nalezne odpovídající místo. To lze celkem jednoduše odvodit z toho, že pokud v rámci NATO tato problematika zasahuje stále širší okruh, bude se muset postupně přizpůsobovat i prostředí České republiky. Čím dříve bude toto pochopeno, tím dříve bude také naše strana brána vážněji i v kruzích NATO. Současný stav, kdy nejsme schopni ratifikovat jednotlivé standardizační dohody za celou Českou republiku, a tedy i odpovídat na jednotlivé výzvy k ratifikaci, je do značné míry způsoben často přezíravým přístupem ke standardizaci (tak jak je chápána v NATO) některými představiteli jednotlivých sekcí a odborů a jejich nízkou ochotou tato témata vážněji akceptovat.

V současné době je v rámci NATO přijato za platné asi tisíc standardizačních dohod a dalších tři sta je připravováno k projednávání. Česká republika musí rozhodnout, které z těchto dohod bude ratifikovat (převzme do vlastního právního prostředí) a následně implementovat (zapracovat do jednotlivých dokumentů rezortu MO a některé uplatnit také mimo tento rezort). Nově připravovaný rozkaz MO k této problematice by měl proces standardizace odstartovat. Bude vyžadovat na všech úsecích rezortu MO aby se odpovídajícím způsobem do této velmi náročné práce také zapojily. V neposlední řadě stojí materiální zabezpečení celého procesu standardizace. To je ale již další samostatné téma a jistě bude pro něj nalezen prostor i na stránkách odborného tisku.

Legenda k obrázkům:

DAS – Defence Analyses

obránné analýzy

DPC – Defence Planning Committee

výbor obranného plánování NATO

DPQ – Defence Planning Questionnaire

Dotazník obranného plánování

DRC – Defence Review Committee

výbor NATO pro hodnocení (revizi) obrany

FPs – Force Proposals

návrhy na výstavbu ozbrojených sil

IS – International Staff

mezinárodní štáb

MC – Military Committee

vojenský výbor NATO

MG – Ministerial Guidance

ministerská směrnice

MNCs Draft FPs 2000

návrhy výstavby ozbrojených sil hlavních velitelství NATO pro rok 2000

MSRs – Military Standardization Requirements

vojenské standardizační požadavky

NIMP – NATO Interoperability Management Plan

Plán interoperability NATO

Ammo

munice, střelivo

Annual Def Review

každoroční přehled obranných možností

Armaments Planning

výzbrojní plánování

Bilats

dvoustranné rozhovory

Capability Packages

výkonnostní souhrny

Force Planning

plánování výstavby ozbrojených sil

Logistics Planning

plánování logistiky

Materiel

výzbroj a technika

Planning and Review Process – PARP

Proces plánování a hodnocení

weap

zbraně